

veda: čudili so se tisti, ki nas ne poznajo, mi pa smo že vnaprej vedeli, da ga ni, ki bi se upal tekrovati z nami, mi smo že vnaprej vedeli, da ne bo dileme Beograd ali Chicago, New York, Moskva, Paris, Buenos Aires, temveč da se bo boj odločal na relaciji Beograd—Bled—Umag—Sarajevo. No, zmagalo je vsaj dostojanstvo: prestolnica države. Kot je že prej za biko-borbo, na kar so bili naši državljani prav posebno ponosni.

Presenečenje torej za svet, za nas samo dosledna logika. Znamenja te logike je bilo čutiti že prej: Fischer je s pomočjo nekega našega advokata iztržil od neke redakcije nekaj milijonov, ker je neki njegov oboževavec (novinar), pa še zelo velik osebni prijatelj, kot so zatrjevali po časopisih, brez pooblastila širil pri nas mojstrovo slavo in ljubezen do njega, potem so nekje na istrski obali ponudili ameriškemu mojstru parcelo za vilo (kot svojčas Črnogorci za Pontijeve), hudo je namreč moralo biti našim širokosrčnežem, ko niso podobne pozornosti mogli izkazati tudi Spaskemu, ker Sovjeti se menda ne smejo kar tako tožariti v tujini in kupovati ali sprejemati v dar gradbenih parcel na tujem — skratka: kolikor smo le mogli, smo ustvarili ustrezno ozračje, da se je konec koncev le izkazalo, da je ravno Jugoslavija tisti popek sveta, na kate-rega sta usodno privezana oba velika šahista. Investicija seveda ni ekonomska, to vsi vemo, dobiček iz takega svetovnega cirkusa bi znali iztržiti kje v Chicagu, toda Američani očitno ni-

majo dovolj denarja, da bi ga investirali v takšno podjetje, čeprav je Fischer njihov človek, pa tudi Sovjeti ne toliko patriotizma, čeprav je Spaski njihov človek.

Pri nas gre kajpak za globok moralni čut: Vsi vemo, da gre pri tem dvoboju za svojevrstno prestižno konfrontacijo med obema velikanoma, med ZDA in SZ. Pomislite: če bi bil dvoboj v Ameriki in bi Fischer zmagal, kako mučno bi bilo sredi sovražnega kapitalističnega sveta poraženemu Spaskemu, in narobe: če bi bil dvoboj v Sovjetski zvezi in bi zmagal Spaski, le kako bi poraz prenesel Fischer? Nič manjša mineštra ne bi bila, če bi se zgodilo obratno, če bi Spaski zmagal v New Yorku ali Fischer v Moskvi.

Beograd pa je mesto, ki nudi dovolj slave zmagovavcu in dovolj tolažbe poražencu, obema pa neskončno veliko čiste, nesebične ljubezni, pretehtane in izplačljive v dolarjih. Resda meče nekaj sence na to plemenito ljubezen znano dejstvo: kdor zmore, pač zmore. Naša plačilna bilanca s tujino je pač že dolga leta izredno ugodna, v stalnem suficitu. Toda kljub temu, ljubezen je le ljubezen.

Pa tudi za tradicijo gre: tudi Bur-tona smo kraljevsko plačali, z združenimi močmi cele države tako rekoč. Glavno je, da svetu pokažeš!

In to mi znamo, znamo, o bog, kako dolgo že in kako dobro znamo, da nas bo še dolgo bolega glava od te vražje spretnosti.

C. Z.

DROBEC IZ PREŠERNOSLOVJA

V stavku iz Prešernovega sporočila Vrazu, citiranim v članku Z zaupanjem v slovensko kulturo (Sodobnost 1972, št. 1), mora namesto grškega »ho Hreistos« stati pravilno »to Pan«, natisnjen v oklepaju. Izvor napake je v Zbranem delu Franceta Prešerna (Naša beseda, 1969, ur. podpisani), kjer je na mesto, kjer bi moral stati »ho Hreistos«, postavljen »to Pan«, in narobe. Tu je do napake vsaj posredno prišlo zaradi težav, ki jih prešernoslovju povzročata navedeni mesti.

Oba grška izraza sta avtentično po Prešernovem rokopisu natisnjena v Zbranem delu (DZ 1965—66, ur. podpisani), zato je namesto »ho Hreistos« ali »ho Hristos« natisnjena oblika »ho hreisos«, kot jo je lastnoročno zapisal Prešeren. Večina prejšnjih izdaj Prešernovih pisem je to obliko po smislu popravljala v »ho Hreistos« ali »ho Hristos« (npr. Kidrič, Pirjevec-Glonar, Slodnjak). Tako jo je popravil tudi slovenski prevod Prešernovih pisem (Novi svet 1949), ki je bil nato sprejet v izdajo Naše besede. V tej je urednik želel navedeno mesto popraviti po rokopisu, toda najbrž po volji korektorskega ali tiskarskega škrata se to ni zgodilo, pač pa je prišlo do mehanične zamenjave obeh mest, s tem pa do nesmiselne zmede. — S tem pa še zmeraj ni pojasnjeno, zakaj v Prešernovem pismu oblika »ho hreisos«. Podpisani je v opombah v Zbranem delu (DZ 1965—66) sledil ustaljenemu mnenju, da se je beseda zapisala Prešernu pač iz napake. Obstaja še možnost, da jo je napisal namerno, iz ljubezni do besedne igre. Vendar za zdaj še ni videti zadovoljive razlage. Morda jo lahko pričakujemo od naših klasičnih filologov.

J. Kos

DRAGI NAROČNIKI

Prepričan sem, da vam je revija, ki jo vsak mesec prejimate na dom, dober prijatelj; prav tako sem tudi prepričan, da nikomur med vami ne bi bilo težko, če bi tako naneslo, da bi moral prijatelja povabiti na kavo. Vidite, v takšni stiski je danes Sodobnost: tisti, ki ji režejo vsakdanji kruh, pravijo, da drugače ne gre, da je treba povišati naročnino — takole okroglo — za eno kavico pri številki.

Rekli so mi, potrtemu glavnemu uredniku (ki mora skrbeti tudi za denar), da ji te kavice res ne boste odrekli, ker da je Sodobnost tako dobra revija (s tem se tudi jaz strinjam), da si tako prijateljsko pozornost povsem zasluži.

Resnica je seveda zelo preprosta: vse se draži oziroma: zmerom smo pri starem, le na videz so cene višje. Tako so se tiskarniški stroški (tisk, papir, vezava) v zadnjih sedmih letih potrojili, potrojila naj bi se torej tudi naročnina, družbena subvencija — ki je od začetka nosila in še zmerom nosi glavno materialno breme — pa se je v tem času podvojila, EDINI STABILNI ELEMENT V TEJ »IGRI« SO OSTALI AVTORJI: TI ŠE ZMEROM PREJEMAJO TUDI NOMINALNO ENAK HONORAR KOT PRED SEDMIMI LETI, po dejanski vrednosti danes torej komaj tretjino tistega, kar se je celo pred sedmimi leti zdelo, da je komaj še spodobno. Torej prvi podporniki revije, tudi v ekonomskem smislu, so vsi tisti, ki pišejo vanjo, prav vsi brez izjeme, od Josipa Vidmarja do najmlajših.

In vendar: naročniška cena revije je komaj za kako osmino svoje realne, ekonomske vrednosti. Sleherni številka prinaša za srednje debelo knjigo prispevkov, takšna knjiga pa stane danes pet do šest starih tisočakov. NO, TOLIKŠNA NAJ BI BILA TUDI NOVA LETNA NAROČNINA SODOBNOSTI: 60 ND, POSAMEZNA ŠTEVILKA V PROSTI PRODAJI PA 6 ND.

Dragi naročniki: ene kavice na mesec, kot mi je bilo rečeno, prav gotovo ne boste odrekli Sodobnosti, ki je že dvajset let vaša prijateljica. Povrh vsega pa je letos še leto knjige.

Urednik